

καὶ σπαργανιώτῃ δῆλον· ὅστις οἶανδρήποτε σελίδα τῶν συγγραμμάτων τοῦ μακαρίτου Κοραῆ ἀναγνώσῃ, πεισθήσεται ἄνευ ἄλλου λόγου ὅτι αὐτὸς ὁ Κοραῆς κατὰ πέντε δέκα στίχους περιπίπτει εἰς μακαρονισμούς. Καὶ ἵνα καταστήσω καὶ σοί, φίλε ἀνώνυμε, τὸ τοιοῦτον ψηλαφητότερον, ἄκουσον ἐκ τῆς ὀλιγοστίχου σου διατριβῆς φράσεις τινὰς κατὰ τὸν Κοραῆν μακαρονικωτάτας· λέγεις πού ὁ Χαντσερῆς « ἔλαθεν ἑαυτὸν εἰς ἀντίφασιν περιπίπτων, καὶ παραβαίνων τοὺς κανόνες οὐ μόνον τῆς γραμματικῆς (καὶ πάλιν!) ἀλλὰ καὶ τῆς λογικῆς ». Ἐὰν ἡ φράσις σου, σοφὲ ἀνώνυμε, ἦναι ὀρθὴ κρινέτωσαν οἱ γραμματικοί· ἀλλ' εὐθὺς κατωτέρω ἐπάγεις « δύναμαι νὰ στοιχηματίσω μὲ τὸν κύριον λοχαγόν. » Μὴ νομίσης ὅτι ἐπέκρινα ἐγὼ τὸ ἀσυνδύαπτον τῶν φράσεών σου, ἀλλ' ὁ μακαρίτης Κοραῆς, οὕτινος ἐδρόντησας τὴν κατ' ἐμὲ ἀσημον λέξιν μακαρονισμόν· ἐγὼ εἶχον μυρία νὰ ὑποδείξω σοι, ἐξ ὧν ὀλίγιστα ἐκλέξω· διότι νῆ τὴν ἀλήθειαν γονιμωτάτῃ ἢ σμικρὰ σου διατριβῇ.

Συγκεφαλαίων δὲ τὰ πρόσθεν ρηθέντα λέγω ὅτι ἡ γλῶσσα, ἣν μετεχειρίσθη ὁ ἀδελφός μου δὲν εἶναι Χαντσερική, ἀλλ' εἶναι γλῶσσα ἐν τῇ γίγνεσθαι, ἀφ' ἧς ἀναπόσπαστος ἡ φαινομένη ἀνωμαλία. Σὺ δὲ οὐδόλως τὰ πρόηκ ἐργα αὐτοῦ γινώσκων, λέγεις κακίζων καὶ εἰρωνευόμενος ὅτι α οὔτε ὁ ὀδηγὸς οὔτε τὸ ξίφος οὔτε ἡ θήκη ἡδυνήθησαν νὰ εὐρωσι χάριν ἐνώπιον τοῦ κυρίου Χαντσερῆ (νὰ καὶ φράσεις τῆς παλαιᾶς Γραφῆς!) ἀλλ' ἐξάπαντος ἔπρεπε νὰ καταργηθῶσιν αἱ πεζαὶ αὗται λέξεις καὶ νὰ ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τῶν ποιητικῶν ἰθύντωρ ἄορ, κουλεός, λέξεων αἱ ὁποῖαι καὶ ἐπὶ τοῦ Περικλεοῦς (; ;) ἦδη ἦσαν ἀπρηχαιωμένοι καὶ ἄχρηστοι. » (τοὺς ἄλλους χλευασμούς σου κρίνω περιττόν καὶ ἀνοίκειον νὰ ἐπαναλάβω.) Εἶναι καλὸν καὶ δημωφελές, φίλε μου, νὰ κρίνης οὕτω περὶ πραγμάτων, ἅπαρ ἐντελῶς ἀγνοεῖς; Τίς σοι εἶπεν ὅτι ὁ Χαντσερῆς ἀπέβαλε τὰς πεζὰς ἐκεῖνας λέξεις; μάθε λοιπὸν ὅτι πάσας ἐκεῖνας τὰς λέξεις ἐπιστημονικῶς ὥρισεν ἵνα σημαίνωσιν ἕκασται τὰ οἰκεῖα πράγματα· ἄλλο τὸ ξίφος, φίλε, καὶ ἄλλο ἡ σπάθη, ἄλλο ῥομφαία, ἄλλο ἄορ καὶ πολλὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ εἶδους· ἄλλο ὁ ὀδηγὸς καὶ ἄλλο ὁ ἰθύντωρ· μάθε ὅτι τὸ ἰθύντωρ ἀντικατέστησε θαυμασίως τὸ κακῶς ἕως τοῦ νῦν λεγόμενον ὀδηγός, ὅπερ πρέπει νὰ σημαίνῃ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα. Θήκη πρέπει νὰ σημαίνῃ ἄλλο καὶ κουλεός ἄλλο· εἰ ἐγίνωσκας τὰ πρότερον ἔργα τοῦ Χαντσερῆ, δὲν ἔψεγες τόσο πικρῶς.

ΔΗΜ. ΧΑΝΤΣΕΡΗΣ.

(* Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙΟΝ ΤΩΝ ΔΟΥΩΝ

ἐν Βενετίᾳ.

—ooo—

Ὁ θέλων ἀκριβεῖς γνώσεις περὶ τοῦ ἐν Βενετίᾳ Παλατίου τῶν Δουῶν, μὴ περιμένη νὰ φωτισθῇ ἐκ περιγραφῶν· πρέπει ν' ἀπέλθῃ ἐπιτοπίως, διότι πᾶν τὸ λεγόμενον εἶνε ἀμυδρὸν ἰχνογράφημα τοῦ θαυμασίου ἐκεῖνου οἰκοδομήματος· ὑπάρχουσι λεπτομέρειαι τινες ἀνεπίδεκτοι περιγραφῆς· τὰ ἰχνη δὲ οὗ χρόνος βαγδαῖος διερχόμενος ἀφῆκεν ἐπ' αὐτοῦ, δὲν ἐπιδέχονται ἐκτυπώσεως.

Ἀδελον πότε ἐκτίσθη τὸ παλάτιον τῶν Δουῶν· ἐν ἔτει 809, ἐπὶ Δόγου Ἀγγέλου Παρτικιπατίου, οἰκοδομήθη παλάτιόν τι, καὶ ἐκ παραδόσεως φέρεται ὅτι τὰ τούτου θεμέλια ἐτέθησαν ἐκεῖ ὅπου σήμερον βλέπομεν τὸ τῶν Δουῶν. Εἴτε ἀληθεύει ἡ παράδοσις, εἴτε οὐ, βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ ἰδιότροπος καὶ ἀλλόκοτος ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς τοῦ παλατίου τούτου, πλήρης ἀντιθέσεων καὶ ποικιλιῶν, δίδει νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἡ οἰκοδομὴ δὲν ἔγινεν ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου, οὔτε διὰ μιᾶς, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων καὶ ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων χειρῶν.

Ἀκριβῶς ἐξεταζόμενον τὸ τῶν Δουῶν παλάτιον εἶνε ἡ ἱστορία τῶν ἐπαναστάσεων τῆς Βενετίας· ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ἀνακαλεῖ εἰς μνήμην τὰ ἐν Βενετίᾳ διαδραματισθέντα κακουργήματα, καὶ μαρτυρεῖ ἐνταυτῷ τὸν πλοῦτον, τὸ μεγάλειον καὶ τὴν δόξαν τῆς δημοκρατίας ταύτης.

Εἴκοσι πόδας κατῶθεν τῆς ἐπιφανείας καίνται αἱ φυλακαί, λιθόκτιστος λαβύρινθος ἄγριος καὶ τρομερὸς, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀὴρ εἰσδύει διὰ μιᾶς καὶ μόνης ὀπῆς ὕψους μὲν ἑνὸς ποδός, πλάτους δὲ τεσσάρων δακτύλων, περιπεφραγμένης δὲ διὰ κιγκλίδων σιδηρῶν. Αἱ φυλακαὶ αὗται κοινωνοῦσι μετὰ τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου διὰ στενῆς καὶ ἀποκρύφου ὁδοῦ, καὶ οἱ ἐξηγηταὶ (α) διηγοῦνται ὅτι οἱ Δόγαι, ὅσας ἐπέθυμουν νὰ ἀπαλλάχθωσιν τινος εὐγενοῦς Βενετοῦ, περιέμενον ἐορτάσιμόν τινα ἡμέραν· μεταξὺ δὲ τῆς χαρᾶς ἣτις ἐφαιδρυνε τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, δῆμιοι παραφουλάττοντες ἤρπαζον αἰφνης τὸν ὠρισμένον εὐγενῆ, καὶ ἀπήγαγον εἰς μίαν τῶν ὑπογείων φυλακῶν τὴν ὁποίαν εἶδον, ὅπου σώζονται καὶ νῦν ἰχνη αἵματος ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τοῦ φεγγίτου, ἀφ' οὗ ἔδεν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀτυχοῦς θύματος, πρὶν ἢ ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου ἀποτέμῃ αὐτήν· μετέπειτα πτώμα τε καὶ κεφαλὴ ἐρρίπτοντο ἐντὸς μύρκης γονδόλης, ἐπὶ τούτῃ ὠρισμένης, ἣτις περιέμενε δεδεμένη ὑπὸ τὴν γέφυραν τῶν στεναγμῶν· ὁ γονδολιέρης ἀνέπλεε τὸ Αἶδο, καὶ τὸ φορτίον ἐξαρ-

(α) Ἐξηγηταὶ ὀνομάζονται· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ εἰσερχοῖ τῶν Εὐρωπαίων. Ὅρα Παισ. Ἀπτικά καὶ ἀλλαχοῦ.

ἔτετο ὑπὸ τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα. Οὕτω πως ἄγνοια παντελὴς ἐβασίλευε περὶ τοῦ θύματος!

Ἐκ τῶν φυλακῶν ἡ ἀνάβασις εἰς τὸ παλάτιον γίνεται διὰ τῆς κλίμακος, τῆς φημιζομένης διὰ τὴν καρατομίαν τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου. Ὁ ἐξηγητὴς μου, δεικνύων μοι τὴν τελευταίαν βαθμίδα, ἐφθαρμένην ἐκ τῆς πολυκαιρίας, δι´σχυρίζετο ὅτι ἐδόλεπε τὰ ἴχνη τοῦ πελέκειος, ὑπὸ τὸ κτύπημα τοῦ ὁποίου ἐπεσεν ἡ κεφαλὴ τοῦ Δόγου.

Εἰς τὴν πρώτην ὁροφὴν ὑπάρχει τὸ κιβώτιον τῶν καταμνηνύσεων· ὅποια φρίκη! τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο ἐχρησίμευε πολλάκις εἰς θεραπείαν ἀτομικῶν παθῶν, ἰδιαιτέρων ἐκδικήσεων! ἤρκει νὰ ρίψῃς ἐντὸς αὐτοῦ ὀλίγας γραμμάς, καταγγελλούσας εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸν δαῖνα ἢ τὸν δαῖνα ἐπὶ προδοσίᾳ ἢ συνωμοσίᾳ κατὰ τῶν καθιστώτων, καὶ ὁ καταγγελλόμενος ἐγίνετο ἄφαντος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς!

Εἰς τὴν δευτέραν ὁροφὴν κεῖται ἡ βιβλιοθήκη τοῦ παλατίου, κεκοσμημένη μὲ τὰς εἰκόνας πάντων τῶν Δογῶν τῆς Βενετίας, ἐξαίρεται τῆς τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου· τὸν τόπον ταύτης κατέχει πρᾶπτασμα μαῦρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ ὑπάρχει λατινιστὶ γεγραμμένη

Marini Falieri, pro criminibus detruncati.

« Μαρίνω Φαλιέρω, ἐγκλημάτων ἕνεκα καρατομηθέντι. »

Τὰ φατνώματα τῶν αἰθουσῶν εἶνε ἐπίχρυσά καὶ οὕτω πλουσίως τετορευμένα, ὥστε ἀδύνατον νὰ ὑπολογισθῶσι τὰ ἐπ' αὐτοῖς δαπανηθέντα ἑκατομμύρια. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν εἰς τοὺς τοίχους βλέπεις τὰ ἀριστουργήματα τῆς γραφίδος τοῦ Τιντορέτου, Παύλου τοῦ Βερονέζου καὶ τοῦ Τιτιανού, ἀριστουργήματα διεγείροντα μὲν ἰδέας ἀπείρους καὶ ἀλλεπαλλήλους περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δυνάμεως τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' οὐχ ἥττον καὶ φρικίας ἐμποιούντα εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν Δογῶν καὶ τῆς Ἰεροκρισίας (*Inquisizione*)· διότι αἱ αἰθουσαι ἐκεῖναι, ἐν συνόλῳ λαμβανόμεναι, δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ αἰθουσα τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα, κειμένη πλησίον τῆς μυστικῆς, ὅπισθεν τῆς γεφύρας τῶν στεναγμῶν καὶ ὑπὸ τὰς μολυβδίνους φυλακὰς (*Piombi*), ὅπου ἐκλείοντο οἱ κατηγορούμενοι ἐν καιρῷ θέρους, καὶ ὅπου ὁ ὠραίος ἥλιος τῆς Ἰταλίας, προσβάλλων τὰς μολυβδίνας στέγας, ἀντὶ ζωῆς ἔφερε τὴν κόλασιν καὶ ἐγίνετο ὁ δῆμιος τῶν θυμάτων τῆς τυραννίας.

Δις ἐγένετο λόγος περὶ τῆς γεφύρας τῶν στεναγμῶν· ἀνάγκη δὲ νὰ ἐνδιατρίψωμεν μικρὸν ἐπὶ ταύτης διὰ τὴν ἐπισημότητα.

ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἐποψὴν ἐξεταζομένη ἡ γέφυρα τῶν στεναγμῶν δὲν παρέχει ὕλην εἰς λόγους· ὕψος μὲν ἔχουσα 18 ποδῶν, πλάτος δὲ 2 μέτρων γαλλικῶν, συζεύγει τὸ παλάτιον τῶν Δογῶν μετὰ τῶν φυλακῶν τοῦ κράτους· εἶνε ἐστεγασμένη καὶ κατασκότεινος, ἄνευ παραθύρου ἢ φεγγίτου, καὶ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα ἀριστα δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς φορταγωγοὺς ἀμάξας. Ἰδοὺ ὡς ἐγγιστα ὅ,τι δύναται

τις νὰ εἴπῃ περὶ τῆς οἰκοδομῆς· ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν ὅμως ἔχει ἄπειρα· μικρὰ διώρυξ χωρίζει τὸ παλάτιον τῶν Δογῶν ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ κράτους, καὶ ἐπὶ τὸν ἀχέναν αὐτῆς εἶνε ἐξευγμένη ἡ γέφυρα τῶν στεναγμῶν· ἐκεῖ ἐν ταῖς εἰρημέναις φυλακαῖς, ἐκρατοῦντο οἱ μέλλοντες ν' ἀκούσωσι τὴν καταδίκην τῶν· ὅτε δὲ ἐμελλον νὰ πρᾶσταθῶσιν εἰς τὸ συμβούλιον, ὁ παρὰ τῷ κακουργιοδικεῖω εἰσαγγελεὺς διήρχετο τὴν γέφυραν τῶν στεναγμῶν, ἐπορεύετο εἰς ἀναζήτησιν τοῦ καταδίκου, ἐλάμβανεν αὐτὸν καὶ ἔφερε διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐνώπιον τῶν Δέκα· πολλάκις, ἵνα μὴ εἴπωμεν πάντοτε, ὁ κατηγορούμενος δὲν διήρχετο ἐκ δευτέρου τὴν γέφυραν. Οὕτως ἡ φρικτὴ αὕτη δίοδος κατέστη περίφημος παρὰ Βενετοῖς διὰ τὰ δάκρυα, τοὺς θρήνους καὶ τοὺς στεναγμοὺς τῶν μυρίων καὶ μυρίων οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας ἀπηνῶς ἐδεκάτιζε τὸ τρομερὸν συμβούλιον.

Πᾶς τις συμπεραίνει οἷκοθεν ὅτι τὸ παλάτιον τῶν Δογῶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀπαρτίζει τὴν ἐν Ἀίθῃ ἱστορίαν τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας, ἡ δὲ γέφυρα τῶν στεναγμῶν τὸ λυπηρότερον μέρος τῆς αἰμοσταγοῦς ἱστορίας ταύτης.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ.

Διήγησις ἱστορικὴ.

(Τέλος. "18^α φυλλ. 232 καὶ 234.)

—ooo—

Μόλις πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἀφῆκε τὴν κλίνην, καὶ ἀνήγειρεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἐνδοξότατον τρόπαιον. Ὡπλισμένος μετ' εὐγλωττίας καὶ σαρκασμοῦ καὶ εἰρωνείας ἐπέπεσε λάβρος κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ καταλαβόντος τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς ἀετὸς ἐπὶ δειλοῦ ἀρνίου. Καὶ κατέστρεψε καὶ ὡς χοῦν ἐλέπτυνεν αὐτόν.

Καὶ ἐδοκίμασε μὲν ν' ἀποκριθῇ ὁ ταλαίπωρος ὑπουργός, ἀλλ' ἐβυθίζετο ἔτι μᾶλλον καθόσον ἠγωνίζετο ν' ἀνεγερθῇ· ἡ πολυσαρκία καὶ ἡ παχύτης αὐτοῦ, ὁ ἀσθενὴς ἰδρῶς ὅστις τὸν κατέβρεχεν ἐνόςσῃ ἐβασάνιζεν αὐτόν ἢ πικρὰ εὐγλωττία τοῦ Σταφόρ, ἀνεδείκνυον τὸν ἐσθῆμερον τοῦτον μέγαν ἄνδρα ὡς ἄλλην μιμῶ. Τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἐκάθητο ἦτο ὡς ἄλλο θρανίον κακούργου· ἡ γλῶσσά του δὲν ὑπήκουεν ὑπεντοθόρισεν ὀλίγα τινα, ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ ἀνεχώρησε πάντων γελῶντων. Οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀγανακτήσαντες τὸν ἠκολούθησαν, καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ὁ Σταφόρ, στηριγθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς εἰρωνείας καὶ ἐμπειρίας του καὶ ὑπὸ τῆς ἀνικανότητος τῶν ἀντιπάλων του, διεκηρύχθη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ὑπουργός ἐπὶ τῶν . . .

Ἡ μετ' αὐτοῦ φιλία μου ἐπηύξησεν ἔτι μᾶλλον καθόσον μάλιστα ἡ καταρρέουσα ὑγεία του ἀπῆλθε